

Číslo: 8097/2021-2022

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch **26. 04. 2022 a 27. 04. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola, Mierová 1, Strážske	
Zriaďovateľ	Mesto Strážske

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Michal Polák, riaditeľ školy

PaedDr. Jana Dzurillová, zástupkyňa riaditeľa školy

Mgr. Vladimír Smaržík, zástupca riaditeľa školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 8097/2021-2022 zo dňa 20. 04. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Zuzana Brutovská, školská inšpektorka, ŠIC Košice

RNDr. Anežka Nováčková, školská inšpektorka, ŠIC Košice

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Práca pedagogického asistenta (PA) so žiakmi so zdravotným znevýhodnením (ZZ)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Tematická inšpekcia bola vykonaná v štátnej plnoorganizovanej základnej škole (ZŠ) s vyučovacím jazykom slovenským. V školskom roku 2021/2022 školu navštevovalo spolu 475 žiakov, z nich sa na 1. stupni v 10 triedach vzdelávalo 201 žiakov, v 11 triedach 2. stupňa 252 žiakov a v 3 špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím (MP) 22 žiakov. Proces výchovy a vzdelávania zabezpečovalo 36 učiteľov a 5 vychovávateľov školského klubu detí. V ZŠ pracovali aj 2 školskí špeciálni pedagógovia a školský psychológ¹. Na škole pôsobilo na plný 100 % pracovný úväzok 9 PA² pre žiakov so ZZ, z ktorých 4 boli financovaní z normatívnych finančných prostriedkov a 5 z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktoré škola získala v rámci národného projektu *Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov*. Riaditeľ školy umožnil dopĺňanie si základného úväzku výkonom činnosti PA 5 pedagogickým zamestnancom³, z nich 2 boli financovaní z normatívnych finančných

¹ aktuálne na materskej dovolenke;

² 1 PA bol v čase výkonu inšpekcie práceneschopný;

³ 2 učiteľia, 3 vychovávateľa školského klubu detí;

prostriedkov na čiastočný úväzok v rozpätí od 25 % do 49 % a 3 na čiastočný úväzok nižší ako 25 %, pričom súčet ich čiastočných úväzkov bol 100 %. Aj keď škola na základe odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie⁴ žiadala finančné prostriedky na osobné náklady pre 14 PA na plný 100 % pracovný úväzok, riaditeľ školy v rozhovore uviedol, že aktuálny počet PA pracujúcich so žiakmi so ZZ je postačujúci.

Formou školskej integrácie sa na 1. stupni ZŠ vzdelávalo 13 žiakov so ZZ, so 4 z nich pracovali na vyučovacej hodine PA. V prvom ročníku pomáhal PA pri prekonávaní bariér 1 žiakovi s autizmom a inými pervazívnymi vývinovými poruchami (AUT), v druhom ročníku pomáhal 1 žiakovi s vývinovými poruchami učenia (VPU), v treťom ročníku 1 žiakovi s MP a vo štvrtom ročníku 1 so zrakovým postihnutím (ZP).

Na 2. stupni ZŠ sa vzdelávalo 17 začlenených žiakov so ZZ, PA pracovali na vyučovacej hodine s 13 z nich. V piatom ročníku poskytoval PA podporu 1 žiakovi so ZP, 1 AUT a 1 MP, v šiestom ročníku 1 ZP žiakovi a 1 s poruchami aktivity a pozornosti (PAaP), v siedmom ročníku 2 žiakom s VPU a 1 MP, v ôsmom ročníku 1 žiakovi s VPU, 1 s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS) a 1 MP, v deviatom ročníku 2 žiakom s VPU.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z analýzy dokumentácie

Členmi poradných orgánov riaditeľa školy boli všetci PA a školskí špeciálni pedagógovia, čo dokumentovali predložené prezenčné listiny z ich zasadnutí. Metodickým vedením PA riaditeľ školy nepoveril žiadneho konkrétneho člena pedagogického zboru, avšak podľa ich vyjadrení, im informácie o žiakoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a odbornú pomoc v prípade záujmu poskytovali školskí špeciálni pedagógovia i výchovný poradca. Súčasťou pracovnej zmluvy PA bola aj písomne spracovaná *Pracovná náplň asistenta učiteľa*, ktorá obsahovala popis činností vyplývajúcich z ich pracovnej pozície. Patrili k nim najmä kooperácia s vyučujúcimi pri výchove a vzdelávaní žiakov so ŠVVP, uľahčovanie ich adaptácie na školské prostredie, poskytovanie pomoci pri prekonávaní bariér, vykonávanie dozoru, participovanie pri činnostiach voľnočasových aktivít (výlety, exkurzie, záujmová činnosť, spoločenské aktivity, športové podujatia) a spolupráca s rodinou týchto žiakov. O svojej práci vyhotovili PA financovaní z európskych štrukturálnych a investičných fondov štvrtročné *písomné správy*, ostatní svoju pracovnú činnosť neevidovali. Zistenia z analýzy predloženej dokumentácie, riadených rozhovorov a z hospitácií potvrdili, že o svojich kompetenciách a úlohách pri práci so žiakmi so ZZ boli PA informovaní a svoju činnosť vykonávali v zhode s určenou náplňou práce.

V zmysle odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie zabezpečila škola v aktuálnom školskom roku pre 20 žiakov⁵ so ZZ pomoc 14 PA⁶. Títo pracovali s konkrétnym 1 alebo skupinou začlenených žiakov v triede podľa riaditeľom školy určeného rozvrhu vyučovacích hodín. Z dôvodu prekonávania bariér a dôsledkov vyplývajúcich z ich ZZ navrhovali zariadenia

⁴ Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva (CŠPP), Tešedíkova 3, Košice-Barca; CŠPP, Školská 10, Michalovce; CŠPP pri SŠI, M. R. Štefánika 140, Vranov nad Topľou; Súkromné CŠPP, Kapušianska 2, Pavlovce nad Uhom; CŠPP pri SŠI, Komenského 3, Humenné; CŠPP pri SŠI, Námestie Š. Kluberta 2, Levoča; Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (CPPPaP), Okružná 3667, Michalovce;

⁵ v čase výkonu inšpekcie 1 nebol už žiakom školy, 2 mali zmenenú formu vzdelávania a navštevovali špeciálnu triedu pre žiakov s MP;

⁶ 5 z nich na čiastočný pracovný úväzok;

poradenstva a prevencie prideliť PA na 100 % (1. stupeň 4 žiakom, 2. stupeň 12 žiakom), 30 % (2 žiakom na 2. stupni) a 20 % (2 žiakom na 2. stupni) úväzok do triedy. Žiadne poradenské zariadenie neuviedlo požadovaný rozsah ich nevyhnutnej prítomnosti pre žiaka so ZZ na konkrétny vyučovací predmet. Po dohode s vyučujúcim poskytovali pomoc aj iným integrovaným žiakom, ktorým pridelenie PA nebolo poradenským zariadením odporúčané.

Dokumentácia integrovaných žiakov bola kompletná a vedená v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Súčasťou návrhov na vzdelávanie žiaka so ŠVVP boli písomné žiadosti zákonných zástupcov o zmenu formy vzdelávania, ich informované súhlasy, správy z diagnostických psychologických a špeciálnopedagogických vyšetrení a individuálne vzdelávacie programy (IVP). Predložené IVP obsahovali informácie o špecifikách vyučovacieho procesu, miere poskytovanej odbornej pomoci (vyučovanie špecifických predmetov školskými špeciálnymi pedagógmi), zabezpečení personálnej podpory (PA), spôsobe hodnotenia a klasifikácie žiaka a kompenzačných a špeciálnych učebných pomôckach (najčastejšie rôzne tabuľky, kalkulačka, názorné pomôcky, lupa, vytlačený materiál so zväčšeným písmom, zvýraznené linky v zošitoch). Všetky kontrolované IVP boli po formálnej stránke vypracované s nedostatkami⁷, aktualizované boli dodatkom. Zákonní zástupcovia žiakov a všetci vyučujúci boli s ich obsahom oboznámení, čo potvrdili svojím podpisom. Hospitáciami na vyučovacích hodinách v jednotlivých ročníkoch bolo zistené, že učitelia odporúčania zariadení poradenstva a prevencie vo vyučovacom procese akceptovali.

Zistenia z riadeného rozhovoru s PA

Všetci opýtaní PA⁸ v riadenom rozhovore uviedli, že sú v škole vnímaní ako rovnocenní členovia pedagogického zboru, pravidelne sa zúčastňujú zasadnutí poradných orgánov riaditeľa školy a ich návrhy a spätnú väzbu k výchovným a vzdelávacím výsledkom žiakov so ZZ učitelia vždy akceptovali. Väčšina PA uviedla, že metodickú pomoc a vedenie im zabezpečujú učitelia. V riadenom rozhovore potvrdili, že školskí špeciálni pedagógovia ich informovali o zdravotnom stave, výchovno-vzdelávacích problémoch a špecifických potrebách žiakov so ZZ. Oboznámili ich s obsahom IVP začlenených žiakov a usmerňovali pri používaní špeciálnych didaktických a učebných pomôcok. Svojou aktivitou sa PA podieľali najmä na prekonávaní sociálnych, zdravotných a jazykových bariér integrovaných žiakov v školskom prostredí. V kontexte žiakov so ZZ prínos svojho pôsobenia v škole videli najmä v pomoci týmto žiakom pri zvládaní učiva a adaptácii na školské prostredie. Vo vzťahu k učiteľom bolo prínosom najmä vytvorenie väčšieho priestoru na prácu s intaktnými žiakmi v triede, uľahčenie ich práce a pomoc pri tvorbe pomôcok a pracovných listov. Pozitívne hodnotili svoju úlohu pri zefektívnení komunikácie so zákonnými zástupcami žiakov so ŠVVP, ktorým poskytovali informácie k zadaniam úloh. Ako prekážku vnímali nepravidelnú dochádzku žiakov so ZZ do školy, vo vyšších ročníkoch odmietanie spolupráce zo strany starších žiakov a vo vzťahu k zákonným zástupcom sťaženú komunikáciu.

Z celkového počtu 14 PA kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti nespĺňal 1 PA⁹, ani jeden nezískal vzdelanie v odbore vzdelávania zameranom na špeciálnu pedagogiku.

V aktuálnom školskom roku príležitosť na rozvíjanie osvojených a získavanie nových profesijných kompetencií využili PA na absolvovanie aktualizáčného¹⁰ vzdelávania, čo dokumentoval predložený *Plán profesijného rozvoja*.

⁷ ťažko čitateľné, neprehľadná štruktúra, chýbajúca logická nadväznosť informácií;

⁸ pracujúci v škole na plný pracovný úväzok;

⁹ absolvent Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, aktuálne prihlásený na kvalifikačné vzdelávanie;

¹⁰ Vytváranie proinkluzívneho prostredia v podmienkach ZŠ (Inkluzentrum);

Zistenia z priameho pozorovania v triede pri práci PA so žiakmi so ZZ

Proces výchovy a vzdelávania bol z hľadiska činnosti PA sledovaný 13 hospitáciami, z toho 4 na primárnom vzdelávaní vo vyučovacích predmetoch slovenský jazyk a literatúra, matematika a prvouka a na 9 hodinách nižšieho stredného vzdelávania v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, anglický jazyk, matematika a geografia.

Na všetkých sledovaných vyučovacích hodinách pracoval 1 PA s 1 konkrétnym žiakom, alebo so skupinou žiakov so ZZ v bežnej triede ZŠ. Svojich kompetencií si boli vedomí a mali dôveru žiakov, ktorých silné a slabé stránky poznali. Uplatnenou metódou bola individuálna činnosť v triede pri bežnej výučbe, kedy PA pracovali súbežne s učiteľom a v súlade s jeho pokynmi. Žiakom pomáhali s orientáciou v učebnici a pracovnom liste, vysvetľovali zadania úloh a priebežne overovali správnosť ich riešenia. Umožnili im pracovať vlastným učebným tempom, podporovali ich koncentráciu a oceňovaním pozitívnych prejavov učenia a správania pomáhali aktivovať záujem o zadávané úlohy a činnosti. Striedali priamu a nepriamu činnosť a v prípade potreby poskytli žiakom prestávku na oddych, zvyčajne v lavici. Poznali a zohľadňovali individuálne potreby žiakov so ZZ (žiakom so ZP pomáhali s orientáciou v texte, pripravili potrebné pomôcky, MP pracovali s pracovným zošitom a učebnicou špeciálnej základnej školy) a pomáhali im manipulovať s kompenzačnými a učebnými pomôckami (tabuľky s násobilkou a s gramatickými pravidlami, kartičky s číslicami a písmenami, názorné pomôcky, čítacie okienko, meradlo, kalkulačka, lupa, upravené texty a pracovné listy, tablet, notebook). Všetci PA mali vytvorené vlastné portfóliá pracovných listov, úloh a pomôcok. Negatívnym zistením bolo iba v minimálnej miere podporované sebahodnotenie žiaka a poskytnutie konštruktívnej spätnej väzby bolo pozorované iba na 4 hospitovaných hodinách. Svojou trpezlivosťou a tolerantným prístupom prispievali PA k vytváraniu podnetnej sociálnej atmosféry v triede, ktorá bola na všetkých sledovaných hodinách pozitívna a priateľská. Odporúčania zariadení poradenstva a prevencie boli vo vyučovacom procese aplikované, integrovaní žiaci sa vzdelávali podľa IVP, mali zabezpečenú pomoc PA a v prípade potreby mohli využívať špeciálne učebné a kompenzačné pomôcky¹¹.

Zistenia z rozhovoru s vyučujúcim daného predmetu

Pôsobenie PA v triede pozitívne hodnotili v riadenom rozhovore všetci 12 opýtaní učitelia. Potvrdili, že v priebehu edukácie pracujú súbežne individuálne (100 %) i skupinovo (58,3 %) a ich spolupráca je efektívna. PA si je vedomý svojho postavenia v triede a rešpektuje názory a rozhodnutia učiteľa (83,3 %), pozná silné a slabé stránky integrovaného žiaka (91,7 %) a je aktívny (75,0 %). Učitelia (66,6 %) kladne hodnotili participáciu PA najmä pri príprave vyučovacích hodín a tvorbe rôznych didaktických pomôcok. V riadenom rozhovore tiež uviedli, že PA najčastejšie pomáhali žiakovi pochopiť zadania úloh a hľadali spôsob práce najviac vyhovujúci individuálnym potrebám týchto žiakov (100 %). Prínosom pre integrovaného žiaka podľa ich názoru bola aj asistencia pri spracovaní poznámok (75 %), podpora ich motivácie (83,3 %) a koncentrácie (66,7 %). Negatívnym zistením bola skutočnosť, že učiteľmi deklarované (100 %) poskytnutie spätnej väzby žiakom na konci vyučovacej hodiny zo strany PA sa hospitáciami potvrdilo iba v malej miere. Všetci učitelia v riadenom rozhovore konštatovali, že atmosféra na vyučovacej hodine bola za prítomnosti PA pozitívna a priateľská.

¹¹ číselná os, tabuľka s násobilkou, tabuľky s gramatickými pravidlami, upravené texty a zošity, čítacie okienko, modely, obrazový materiál, slovníky, pracovné listy, lupa, tablet, notebook...

1.3 INÉ ZISTENIA

Žiadne.

2 ZÁVERY

Škola mala pre výchovu a vzdelávanie žiakov so ZZ vytvorené vhodné podmienky. Viedla ich kompletnú dokumentáciu a v súlade s odporúčaniami zariadení poradenstva a prevencie im poskytovala pomoc PA, zabezpečila kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky a do ich rozvrhu zaradila špecifické vyučovacie predmety. Zlepšenie si vyžaduje vypracovanie IVP integrovaných žiakov, ktoré boli po formálnej stránke vyhotovené s nedostatkami.

PA vykonávali činnosť vyplývajúcu z ich pracovnej pozície a v súlade s určenou náplňou práce. Boli platnými a rovnocennými členmi pedagogického zboru školy a svoje profesijné kompetencie týkajúce sa edukácie žiakov so ZZ si rozvíjali účasťou na vzdelávaní.

V priebehu vyučovacích hodín pracovali PA podľa požiadaviek vyučujúcich, pomáhali integrovaným žiakom rozvíjať ich schopnosti, prispievali k lepšiemu pochopeniu zadaní, podpore ich koncentrácie a aktivity pri plnení úloh. Svojou činnosťou so začlenenými žiakmi umožnili vyučujúcim efektívnejšie pracovať s ostatnými žiakmi v triede. Negatívnym zistením z hospitácií bola nízka miera podpory sebahodnotenia integrovaných žiakov a tiež poskytovania konštruktívnej spätnej väzby k ich učebným výkonom. Pozitívom bola pokojná a priateľská atmosféra na vyučovacích hodinách a trpezlivý prístup PA k žiakovi so ZZ.

Všetci oslovení učitelia, školskí špeciálni pedagógovia a vedúci pedagogickí zamestnanci potvrdili, že PA svojou činnosťou prispievali k zlepšeniu prístupu žiakov so ZZ k učeniu, k ich samostatnosti a väčšej zaangažovanosti. Výrazne napomáhali zvyšovať efektivitu výchovy a vzdelávania týchto žiakov a umožňovali im prekonať bariéry v školskom prostredí. Uviedli, že prítomnosť a pomoc PA pri edukácii žiakov so ŠVVP bola kľúčovým prostriedkom k školskej integrácii a vytváraniu inkluzívneho prostredia.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

odporúča

- hodnotiť výsledky činnosti žiaka so ZZ a poskytovať mu primeranú konštruktívnu spätnú väzbu o jeho učebnom výkone;
- podporovať rozvíjanie zodpovednosti žiaka so ZZ za svoje vzdelávacie výsledky;
- zabezpečiť korektné vypracovanie a vedenie IVP;

PÍSOVNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Zápisnice zo zasadnutí pedagogickej rady
2. Zápisnice z pracovnej porady
3. Zápisnice z rokovaní metodických orgánov
4. *Pracovná náplň asistenta učiteľa*
5. Plán profesijného rozvoja
6. Správy o činnosti PA
7. Portfólio učebných a kompenzačných pomôcok PA

8. Návrhy, IVP

9. Písomné odporúčania zariadení poradenstva a prevencie k žiadosti o pridelenie PA

10. Rozvrhy hodín

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Zuzana Brutovská

Dňa: 04. 05. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Košice:
Mgr. Zuzana Brutovská

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:
Mgr. Michal Polák

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 10. 05. 2022 v Košiciach:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Košice:

Mgr. Zuzana Brutovská

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Michal Polák

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú (vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

Mgr. Michal Polák, riaditeľ školy

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Zuzana Brutovská, školská inšpektorka

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti